Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr ……..
Rady Miejskiej w Ornecie
z dnia ……

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2015

ORNETA

Opracowanie: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ornecie

WPROWADZENIE

Problemy związane z nadużywaniem substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki) są jednymi z wielu, które społeczeństwo spostrzega jako zagrożenia.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2015 określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych wynikających z zażywania narkotyków, jak również innych środków psychoaktywnych.

Niniejszy dokument stanowi kontynuację i rozwinięcie działań prowadzonych w latach ubiegłych oraz stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Ornecie.

Jest komplementarny wobec Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Współpracy Miasta i Gminy Orneta z Organizacjami Pozarządowymi na rok 2015.

Kierunki działań zawarte w programie są zgodne z Krajowym Programem Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016, z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2007-2015 oraz z Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Narkomanii Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2013-2017.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2012r.poz. 124) umożliwia realizację działań profilaktycznych jak i zaradczych na szczeblu gminnym. Ustawodawca wskazał zarówno zadania, jakie mają być realizowane , formę prawną w postaci gminnego programu przeciwdziałania narkomanii – zwanego dalej „Programem", jak i środki finansowe na realizację tych zadań. Źródłem finansowania programu są środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.

Rozpowszechnianie używania środków psychoaktywnych ma wielowymiarowe przyczyny, a szkody z tym związane obserwowane są w różnych sferach życia społecznego zarówno ekonomicznego jak i zaniżania znaczenia wartości, których nie da się przeliczyć na pieniądze. Powstaje na skutek zanikania tradycyjnych więzi społecznych, rodzinnych oraz osłabienia funkcji wychowawczej rodziny i szkoły.

Narkotyki i narkomania, zażywanie środków psychoaktywnych stanowią problem społeczny, który obecnie jest już wyzwaniem cywilizacyjnym o zasięgu globalnym. Stąd też podejmowane są wysiłki zmierzające do zwalczania i zapobiegania narkomanii jak i innych uzależnień, szczególnie wśród ludzi młodych.

Rozdział I

I.1. DIAGNOZA PROBLEMU NADUŻYWANIA NARKOTYKÓW I SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

W listopadzie 2014r. Firma Ekspertyzy-Edukacja –Terapia „EKSTER" z Opolna Zdrój przeprowadziła dla Miasta i Gminy Orneta badania diagnostyczne obejmujące różne obszary problemów społecznych, w tym problemy związane z używaniem ,nadużywaniem i uzależnieniem dotyczącym substancji psychoaktywnych.

Problemy związane z nadużywaniem substancji psychoaktywnych (alkohol, narkotyki) są jednymi z wielu które społeczeństwo spostrzega jako zagrożenia. Należy jednak podkreślić, iż to, jak ludzie oceniają wagę różnych problemów, nie musi odpowiadać ich rzeczywistemu rozpowszechnieniu ani poziomowi zagrożenia. Na ocenę wpływa w dużej mierze poziom świadomości społecznej w danym obszarze wynikający m. in. z temperatury debaty publicznej odbywającej się w mediach.

Które z problemów uważa Pan/i za najważniejsze?*	
Zanieczyszczenie środowiska	19 %
Bezrobocie	51 %
Alkoholizm	50 %
Kryzys rodziny	14 %
Wzrost przestępczości	29 %
Picie alkoholu przez młodzież	45 %
AIDS	10 %
Przemoc w rodzinie	38 %
Zubożenie społeczeństwa	27 %
Przemoc i agresja na ulicach	33 %
Narkomania	46 %
Problemy mieszkaniowe/bezdomność	6 %

*** W przypadku pytań, na które odpowiedzi nie wykluczały się wzajemnie, respondenci wybierali niejednokrotnie kilka możliwości. W takich przypadkach suma wartości procentowych jest większa niż 100%.**

Budując strategię przeciwdziałania konkretnym problemom społecznym istotne jest zdiagnozowanie, czy społeczność lokalna dostrzega dane zagrożenia jako istotne. Brak akceptacji społecznej zmniejsza zdecydowanie skuteczność zaplanowanych działań. W przypadku niedostrzegania zagrożeń przez społeczność lokalną, należy zainicjować działania i wdrożyć programy o charakterze informacyjno-edukacyjnym, podnoszące poziom świadomości społecznej.

MŁODZIEŻ A NARKOTYKI

POGLĄDY I POSTAWY WOBEC NARKOTYKÓW

Na zadane pytanie Nr 1: **Czy narkomana powinno się?**, udzielono odpowiedzi:

Leczyć	80 %
Karać sądownie	13 %
Nie podejmować żadnych działań	9 %

Zdecydowana większość badanych uczniów uznaje, że narkomanów powinno się leczyć, lecz opcja karania ma też dosyć dużo zwolenników, bo 13%.
Pytanie Nr 2 **Czy powinno się karać za :**

Produkcję narkotyków	66 %
Handel narkotykami	70 %
Zażywanie narkotyków	31 %
Posiadanie narkotyków	36 %

Zdaniem największej części uczniów, karane powinny być produkcja i handel narkotykami.

Pytanie Nr 3:
Czy uważasz, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe i wiąże się z dużym ryzykiem zdrowotnym?.
Uzyskano następujące odpowiedzi:

nie ma ryzyka, lub jest bardzo małe	7 %
ryzyko jest średnie	11 %
jest duże ryzyko	71 %
nie wiem	11 %

Większość uczniów jest przekonana co do szkodliwości zażywania narkotyków.

KONTAKT ZE ŚRODKAMI ODURZAJĄCYMI
OCENA SKALI PROBLEMU

Kolejnym badanym obszarem był osobisty stosunek uczniów do narkotyków.
Oto odpowiedzi na pytanie Nr 1 : **Czy kiedykolwiek miałeś kontakt z jakimiś środkami odurzającymi?.**

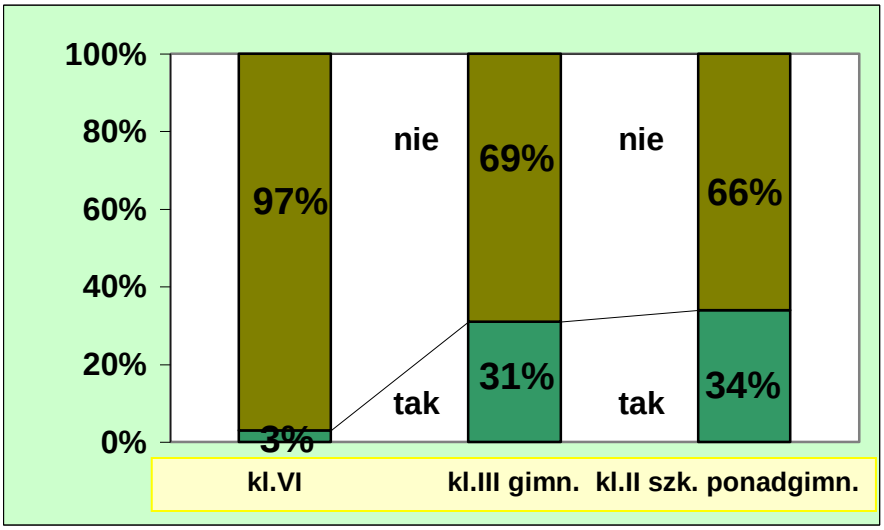

3% szóstoklasistów, co trzeci uczeń III klas gimnazjum i II klas szkół ponadgimnazjalnych przyznaje się do kontaktów ze środkami odurzającymi.

Pytanie Nr 2: **Jakie środki są najczęściej zażywane przez uczniów?**
Dla porównania podajemy wyniki badań ogólnopolskich ESPAD (J.Sierosławski – 2011 r.) w grupie wiekowej 15-16-latków i młodzieży starszej.

Klasa Rodzaj środka	Szkoły podstawowe kl. VI	Gimnazjum Kl. III		Szkoły ponadgimn. Kl. II	
		ORNETA	ESPAD-2011r. (ogólnopolskie)	ORNETA	ESPAD-2011r. (ogólnopolskie)
środki nasenne bez wiedzy lekarza	0 %	6 %	15 %	5 %	17 %
środki wziewne (klej budapren, rozpuszczalnik)	0 %	2 %	9 %	3 %	6 %
marihuana lub haszysz	3 %	26 %	24 %	32 %	37 %
amfetamina	0 %	2 %	5 %	7 %	8 %
ecstasy	0 %	0 %	3 %	3 %	5 %
heroina	0 %	0 %	1 %	0 %	1 %
kokaina	0 %	0 %	3 %	4 %	3 %
relevin*	0 %	0 %	2 %	0 %	2 %
LSD lub inne halucynogeny	0 %	0 %	3 %	1 %	3 %
inne	0 %	0 %	-	0 %	-

** W ankietach szkolnych umieszczono nazwę nieistniejącego narkotyku o nazwie relevin. Traktowano to jako test prawdomówności. Ankiety osób, które przyznawały się do przyjmowania tego „narkotyku" traktowane są jako niewiarygodne i nie są uwzględniane w opracowywaniu wyników badań.*

Najczęściej używanym środkiem odurzającym jest marihuana. Towarzyszy często temu powszechne przekonanie młodych ludzi o małej szkodliwości tej substancji. Nie jest to prawdą, a większość osób biorących groźniejsze środki odurzające zaczynała właśnie od tzw. „miękkich narkotyków" (haszyszu i marihuany).

Warto zwrócić uwagę także na zażywanie środków wziewnych (kleje, rozpuszczalniki). One także często mają wśród uczniów opinię środków bezpiecznych, co jest bardzo dużym nieporozumieniem. Wdychane opary działają bezpośrednio na tkankę mózgową doprowadzając do zniszczenia kilkuset tysięcy komórek nerwowych. Wdychanie tych środków może skończyć się śmiercią na skutek uduszenia lub niewydolności serca.

Bardzo istotną sprawą jest pytanie o częstotliwość kontaktów z narkotykami.

Czy miałeś kontakt ze środkami odurzającymi ?:	Szk. podst. VI kl.	Gimnazjum III kl.	Szk. ponadgimn. II kl.
Kiedykolwiek	3 %	31 %	34 %
W ciągu ostatnich 12 miesięcy	3 %	27 %	33 %
W ciągu ostatnich 30 dni	0 %	11 %	14 %

DOSTĘPNOŚĆ ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH

Chcieliśmy się dowiedzieć jaka jest, zdaniem uczniów, dostępność do narkotyków, ponieważ ma ona bardzo istotny wpływ na sięganie po te substancje.
Pytanie Nr 1 **„Czy twoim zdaniem dostęp do narkotyków jest”:**

Zdecydowanie łatwy	24 %
Raczej łatwy	25 %
Zdecydowanie trudny	14 %
Raczej trudny	5 %
Nie wiem	32 %

Na pytanie Nr 2: **„Gdzie według ciebie najłatwiej można kupić narkotyki?”** młodzi ludzie podają, że:

Nie znam takich miejsc	46 %
Ulica, park	14 %
Szkoła	8 %
Dyskoteka, pub	20 %
Mieszkanie dealera	30 %
Inne miejsca	17 %

Jak z tego widać, młodzież ma przekonanie, że w narkotyki można najprędzej zaopatrzyć się w mieszkaniu dealera, ale kupno środka odurzającego w innych miejscach też nie nastręcza trudności.
Niemal połowa uczniów nie zna takich miejsc. Są to odpowiedzi pozytywnie diagnostyczne – świadczą o tym, że ta część uczniów nie jest prawdopodobnie zainteresowana dostępem do substancji psychoaktywnych.

By zorientować się jakie są osobiste doświadczenia uczniów z dilerami narkotyków zadano pytanie,

czy uczniowie spotkali osobę, która rozprowadza narkotyki:

a/ w szkole:

	Szk. podst. VI kl.	Gimnazjum III kl.	Szk. ponadgimn. II kl.
TAK	3 %	7 %	10 %

b/ poza szkołą:

	Szk. podst. VI kl.	Gimnazjum III kl.	Szk. ponadgimn. II kl.
TAK	11 %	30 %	40 %

PROBLEMY NARKOMAŃSKIE OCZYMA DOROSŁYCH

POGLĄDY MIESZKAŃCÓW NA TEMAT NARKOMANII

Pytanie Nr 1: **Czy narkomana powinno się?**:

Leczyć	90 %
Karać sądownie	23 %
Nie podejmować żadnych działań	5 %

Większość badanych osób dorosłych uznaje, że narkomanów powinno się leczyć, lecz opcja karania osiąga też dosyć dużo, bo 23%.

Pytanie Nr 2: **Czy powinno się karać za:**

Produkcję narkotyków	81 %
Handel narkotykami	89 %
Zażywanie narkotyków	58 %
Posiadanie narkotyków	60 %

Zdaniem największej części osób, karane powinny być produkcja i handel narkotykami.

OCENA DOSTĘPNOŚCI ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH

By dowiedzieć się jaka jest zdaniem osób dorosłych, dostępność do narkotyków, zapytano: **Czy Pana/i zdaniem dostęp do narkotyków jest:**

Zdecydowanie łatwy	44 %
Raczej łatwy	18 %
Zdecydowanie trudny	4 %
Raczej trudny	4 %
Nie wiem	30 %

PROBLEMY NARKOTYKOWE W OTOCZENIU OSÓB BADANYCH

Pytanie Nr 2 **Czy spotykał/a Pan/i na terenie Ornety narkomanów (tzn. ludzi, którzy są uzależnieni od narkotyków lub używają ich regularnie w sposób destrukcyjny)?**

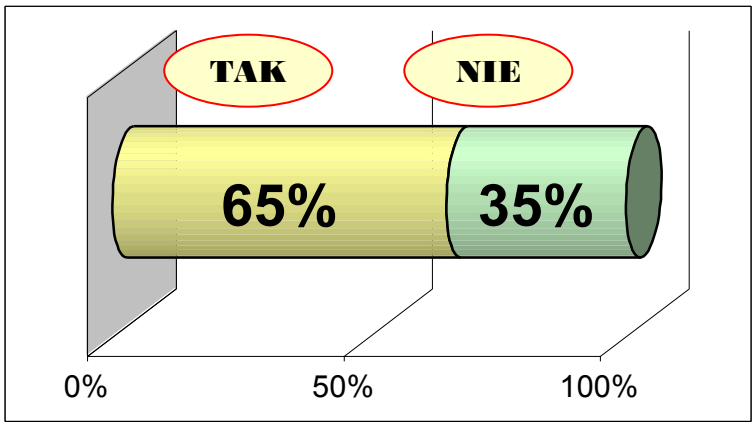

Pytanie Nr 3: **Czy zna Pan/i osobiście narkomanów?**

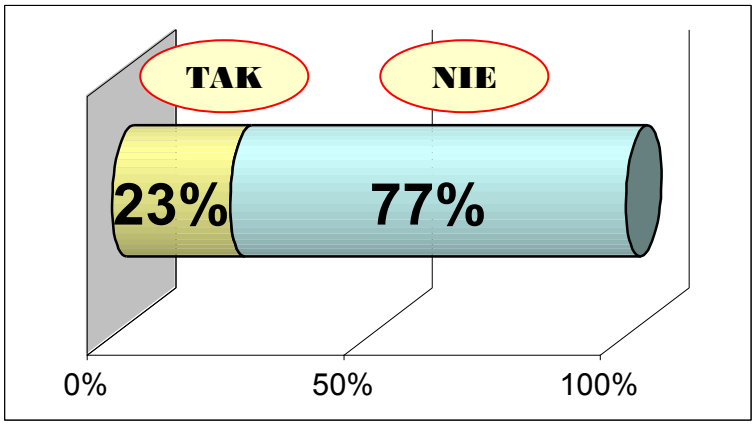

Zdecydowana większość mieszkańców (65%) spotyka narkomanów na terenie Ornety. Osobistą znajomość z narkomanami potwierdza 23% badanych.

papierosy

Jak pokazują statystyki, z powodu raka płuc codziennie na świecie umiera ok. 3 tys. osób. Uważa się, że 90 proc. tych zgonów ma związek z paleniem tytoniu, które poza tym przyczynia się do co najmniej 18 innych nowotworów złośliwych.

Pytanie o osobiste doświadczenia uczniów z wyrobami tytoniowymi:

Czy palisz papierosy?	Szk. podst. VI kl.	Gimnazjum III kl.	Szkoły ponadgimnazj. kl. II
wcale nie palę	92 %	63 %	52 %
palę okazjonalnie	4 %	20 %	21 %
palę 1-5 papierosów dziennie	3 %	8 %	15 %
palę więcej niż 5 papierosów dziennie	1 %	9 %	12 %

92% uczniów klasy VI, 63% gimnazjalistów oraz 52% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych nie pali papierosów.

By sprawdzić, co młodzi ludzie sądzą o szkodliwości palenia zadano pytanie:
Czy uważasz, że palenie papierosów jest szkodliwe i wiąże się z dużym ryzykiem zdrowotnym?.
Otrzymano następujące odpowiedzi:

nie ma ryzyka, lub jest bardzo małe	8 %
ryzyko jest średnie	34 %
jest duże ryzyko	50 %
nie wiem	8 %

Większość uczniów jest przekonana co do szkodliwości palenia papierosów.

dopalacze

W badaniach ankietowych podjęto również problem używania dopalaczy. Zapytano uczniów:

odpowiedź TAK	Kl. VI	KL. III gimnazjum	Kl. II szkół ponadgimn.
Czy wiesz gdzie można kupić dopalacze?	9 %	21 %	28 %
Czy uważasz, że dostęp do dopalaczy jest łatwy?	32 %	36 %	48 %
Czy miałeś kiedykolwiek kontakt z dopalaczami (zażywanie)?	0 %	8 %	15 %
Czy miałeś kontakt z dopalaczami w ciągu ostatnich 30 dni?	1 %	3 %	7 %

Młodzież ma dosyć dobrą orientację odnośnie rynku dopalaczy, natomiast kontakty z tymi substancjami ostatnio mają charakter raczej sporadyczny.

Pytanie Nr 2: ***Czy uważasz, że używanie dopalaczy jest szkodliwe i wiąże się z dużym ryzykiem zdrowotnym?***. Otrzymane odpowiedzi:

nie ma ryzyka, lub jest bardzo małe	**4 %**
ryzyko jest średnie	**8 %**
jest duże ryzyko	**67 %**
nie wiem	**21 %**

Większość uczniów jest przekonana o szkodliwości zażywania dopalaczy.

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE (NIECHEMICZNE)

Oprócz uzależnień związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych istnieje też grupa tzw. uzależnień behawioralnych. Mówimy o nich wówczas, gdy normalne czynności życiowe (jedzenie, praca, zakupy, korzystanie z Internetu i inne) nabierają charakteru wewnętrznego przymusu. Dochodzi do utraty kontroli sytuacji a w konsekwencji do destrukcji życia.
Objawy uzależnień behawioralnych opisywane są w zasadzie analogicznie do objawów uzależnień od substancji, jednak pomiędzy tymi uzależnieniami istnieją pewne różnice:
- *Uznaje się, że uzależnienia chemiczne mają przeważnie groźniejsze skutki dla zdrowia fizycznego człowieka.*
- *W przypadku uzależnień behawioralnych nie ma potrzeby poprzedzania leczenia wcześniejszą detoksykacją, czyli odtruciem organizmu*
- *Istotną sprawą, w jakiś sposób utrudniającą leczenie, jest to, iż w przypadkach uzależnień behawioralnych najczęściej nie da się zachować całkowitej abstynencji od czynnika uzależniającego – człowiek zmuszony jest jeść, a także robić zakupy, pracować czy też korzystać z Internetu.*

HAZARD

Według szacunków CBOS uzależnionych od hazardu jest ok. 1 milion Polaków. Jak pokazuje raport Funduszu Rozwiązywania Problemów Hazardowych przygotowanego przez Fundację CBOS w 2012 r. ponad jedna piąta respondentów (23, 5 proc.) grała w gry na pieniądze.
Pytania dotyczące hazardu zadane osobom dorosłym.

ODPOWIEDŹ TAK	
Granie w gry hazardowe, tj. takie, gdzie stawia się pieniądze i można je wygrać	**12 %**
Potrzeba stawiania coraz większych pieniędzy	**2 %**

12% badanych brało udział w grach hazardowych. U części z nich (2%) przyjmuje tę formę zachowań problemowych (potrzeba stawiania coraz większych sum).

By zorientować się, które z form hazardu są najpopularniejsze, poproszono o udzielenie odpowiedzi:

Gry polegające na wysyłaniu płatnych SMS-ów	**83 %**
Automaty, salony gier	**9 %**
Zakłady bukmacherskie (Totomix, STS)	**11 %**
Gry na pieniądze przez Internet	**0 %**

***Wskazany odsetek odnosi się do tych osób, które przyznały się do uprawiania hazardu.**

Jednocześnie 20% badanych dorosłych mieszkańców Ornety ma w swoim bliskim otoczeniu osobę, którą uważa za uzależnioną od hazardu.

KOMPUTER, INTERNET

Dzisiaj - w czasach szybkiego rozwoju techniki i automatyzacji życia, komputer i Internet są rzeczami, bez których trudno wyobrazić sobie normalne funkcjonowanie. Ogólnoświatowa sieć zapewnia szybki kontakt, przesyłanie danych na duże odległości, zapewnia także możliwość szybkiego dostępu do wielu niezbędnych informacji. Także popularne gry komputerowe dostarczają rozrywki i rozwijają wyobraźnię. Komputery i Internet mogą więc odgrywać bardzo pozytywną rolę. Należy jednak dostrzec także i ukryte niebezpieczeństwa. Zarówno gry komputerowe, jak i Internet mogą być swojego rodzaju ucieczką od problemów. Obecnie, gdy mówimy o uzależnieniach, najczęściej mamy na myśli alkoholizm, nikotynizm, czy narkomanię. Wiadomo już jednak, że podobnie destrukcyjny wpływ może mieć spędzanie czasu przy komputerze. Według danych szacunkowych amerykańskich psychologów około 5% internautów jest uzależnionych od Internetu. Natomiast Hubert Poppe austriacki specjalista od terapii uzależnień uważa iż "liczba osób uzależnionych od Internetu przekracza w niektórych państwach uprzemysłowionych liczbę uzależnionych od narkotyków pochodzących z maku i jest konieczne podjęcie kroków przeciwko tej nowej chorobie".
Osoba uzależniona od komputera spędza przy komputerze lub w sieci coraz więcej czasu, ograniczając w znaczący sposób inne formy aktywności życiowej. Zachowania takie prowadzą do izolacji społecznej,

skrajnego zaniedbania ważnych życiowych spraw, a także do narastających konfliktów rodzinnych i partnerskich.

By określić skalę zagrożeń młodzieży w tym obszarze zadano następujące pytania:

	TAK
Czy pozostajesz w Internecie, lub w ogóle przy komputerze, dłużej niż pierwotnie planowałeś?	56 %
Czy używasz Internetu jako sposobu na ucieczkę od problemów lub sposobu na poprawę nastroju (w stanach bezradności, winy, lęku, depresji, apatii)?	27 %

Powyższe dane świadczą o znacznym problemie utrzymania się w zaplanowanym czasie korzystania z komputera. Niepokojące jest również powszechne używanie komputera i sieci jako sposobu ucieczki od problemów – zastępuje to w dużym stopniu naukę realnych, konstruktywnych działań.

Jednocześnie 31% badanych dorosłych mieszkańców Ornety ma w swoim bliskim otoczeniu osobę, którą uważa za uzależnioną od komputera/Internetu.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI KOŃCOWE

Na podstawie przeprowadzonych w Ornecie badań monitoringowych można wskazać następujące wnioski w obszarze z lokalnej diagnozy problemów alkoholowych i innych problemów społecznych:

❖ *Hierarchia problemów społecznych*

- Zdaniem dorosłych mieszkańców Ornety najważniejszym obecnie problemem społecznym jest bezrobocie (51% wskazań) a następnie alkoholizm (50%) a dalej - narkomania (46%). Zdaniem młodzieży główne zagrożenia wyglądają następująco: narkomania - 59%, przemoc w rodzinie – 58% oraz alkoholizm i bezrobocie po 55%.
- Takie zjawiska jak: problemy mieszkaniowe/bezdomność (dorośli – 6%, uczniowie – 16%) oraz zubożenie społeczeństwa (dorośli – 27%, uczniowie – 12%) sytuują się na dalszych miejscach

❖ *Problemy narkomańskie oczyma dorosłych i młodzieży*

- ***3% szóstoklasistów, 31% uczniów III klasy gimnazjum i 34% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych przyznaje się do kontaktów ze środkami odurzającymi (najczęściej jest to marihuana).***
  11% uczniów gimnazjów i 14% uczniów szkół ponadgimnazjalnych miało kontakt ze środkami odurzającymi w okresie 30 dni przed badaniem .
- 49% uczniów i 62% dorosłych uważa, że dostęp do narkotyków jest zdecydowanie łatwy lub raczej łatwy.
- 7% uczniów III klas gimnazjum i 10% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych spotkało w szkole osobę rozprowadzającą narkotyki (poza szkołą odpowiednio – 30% i 40%).

- Zdecydowana większość mieszkańców (65%) spotyka narkomanów na terenie gminy Orneta. Osobistą znajomość z narkomanami potwierdza 23% badanych.

❖ *Papierosy, dopalacze*

- 92% uczniów klasy VI, 63% gimnazjalistów z klas III oraz 52% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych nie pali papierosów.
- Pewna część młodzieży ma orientację odnośnie rynku dopalaczy, natomiast kontakty z tymi substancjami są zdecydowanie rzadsze. W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem kontakt z dopalaczami miało; 1% szóstoklasistów, 3% gimnazjalistów z klas III oraz 7% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych.

❖ *Uzależnienia behawioralne (niechemiczne)*

- 12% badanych osób dorosłych brało udział w grach hazardowych. U części z nich (2%) przyjmuje tę formę zachowań problemowych (potrzeba stawiania coraz większych sum).
- Najpopularniejsze są gry polegające na wysyłaniu płatnych SMS-ów.
- Jednocześnie 20% badanych dorosłych mieszkańców Ornety ma w swoim bliskim otoczeniu osobę, którą uważa za uzależnioną od hazardu.
- Nasze badania świadczą o dużym problemie z utrzymaniem się w zaplanowanym czasie jeśli chodzi o korzystania z komputera (dotyczy to 56% uczniów). Niepokojące jest również częste używanie komputera i sieci jako sposobu ucieczki od problemów – zastępuje to w dużym stopniu naukę realnych, konstruktywnych działań (27% uczniów).
- Jednocześnie 31% badanych dorosłych mieszkańców Ornety ma w swoim bliskim otoczeniu osobę, którą uważa za uzależnioną od komputera/Internetu.

Warto podkreślić, że wobec trudnych, istotnych problemów społecznych nie jesteśmy bezradni. W Ornecie od wielu lat realizuje się działania w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz w ramach gminnego programu przeciwdziałania narkomanii. Są to w przeważającej mierze działania długofalowe:

1. W Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym dla Osób Uzależnionych oraz Członków ich Rodzin przy ul. Mickiewicza 1 w Ornecie od roku 2005 pełni swój dyżur psycholog terapeuta ze Stowarzyszenia „KARAN" z Elbląga dla dzieci z problemami natury wychowawczej jak i dla młodzieży eksperymentującej ze środkami psychoaktywnymi, rodziców oraz nauczycieli. W roku 2014 (do 31.11.14r.) pomoc i wsparcie otrzymało 21 osób. 60% z tych osób korzysta z systematycznie z indywidualnych konsultacji.

2. Od 2010 prowadzone są systemowo programy profilaktyczne. W roku 2014 do 31.11.14:
a/ w szkołach podstawowych realizowano:
- Program Profilaktyczny „Przyjaciele Zippiego", - dla uczniów kl. I łącznie – 50 uczniów
- Program Profilaktyczny „Cukierki" – dla uczniów kl. I, II - III łącznie 106 uczniów
- Program Profilaktyczny „Domowi Detektywi" – dla uczniów kl. IV - łącznie 68 uczniów
- Program Profilaktyczny „Fantastyczne Możliwości" – dla uczniów kl. VI – 98 uczniów

b/ w gimnazjum:
- Program Profilaktyczny „Debata" – uczniowie kl. I, II i III – rok 2014; raport z realizacji programu w trakcie opracowywania; w roku 2013 udział w programie brało łącznie – 146 uczniów

c/ w szkole ponadgimnazjalnej:
- Program Profilaktyczny „Korekta" - uczniowie kl. III - rok 2014; raport z realizacji programu w trakcie opracowywania; w roku 2013 udział w programie brało łącznie – 27 uczniów

3. Od marca 2011 działa Szkoła Wsparcia dla Rodziców. Zakres zadań szkoły wsparcia to min.
- konsultacje indywidualne,

- prowadzenie zajęć i warsztatów z grupą rodziców; w tym warsztatów socjoterapeutycznych,
- prowadzenie zajęć edukacyjnych, doskonalenie umiejętności wychowawczych rodziców, komunikacji bez przemocy, nauka umiejętności konstruktywnego rozwiązywania problemów szkolnych dzieci i problemów w rodzinie.

4. Prenumerata czasopism specjalistycznych, zakup pomocy naukowych, dydaktycznych dla szkół:
   - miesięcznik nauczycieli i wychowawców „Wychowawca" – dla czterech szkół podstawowych SP Nr 1, SP Nr 4, SP w Mingajnach i SP w Bażynach,
   - miesięcznik „Remedium" poświęcony profilaktyce i promocji zdrowego stylu życia dla dwóch szkół gimnazjalnych; Gimnazjum Nr 1 i Gimnazjum Nr 2 w Ornecie.

6. Zajęcia edukacyjno- warsztatowe;
- z zakresu profilaktyki narkomanii dla młodzieży „Narkotykowe Dylematy" – w roku 2014 dla uczniów Zespołu Szkół Zawodowych oraz Liceum Ogólnokształcącego

7. Szkolenia
- dla nauczycieli realizatorów w szkołach Programu Profilaktycznego „Cukierki".

Udział w szkoleniu wzięło 11 nauczycieli. W poprzednich latach szkolenie przeszli nauczyciele szkół orneckich, obecnie w większości nauczyciele ze szkoły w Mingajnach i w Bażynach.

- Grono Pedagogiczne Zespołu Szkół Zawodowych w Ornecie brało udział w szkoleniu pn. „Depresja i zachowania samobójcze – sposoby postepowania i metody pracy"

Strategiczne kierunki realizacji gminnego programu w przyszłych latach:

- Kontynuacja działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu programy wykorzystujące aktywność własną uczniów, wprowadzanie zajęć profilaktycznych obejmujących ćwiczenia odmawiania picia alkoholu, zażywania substancji psychoaktywnych, nieulegania naciskowi grupy, bronienia własnych postaw i przekonań.

- Realizacja programów profilaktycznych obejmować powinna coraz młodsze grupy wiekowe. Jak wykazują badania, jednym z ważniejszych zadań jest dotarcie do uczniów szkół podstawowych. Jest to najlepszy moment, aby wpłynąć na zmianę preferencji w korzystnym kierunku, gdyż po przejściu do gimnazjum zaczyna się lawinowy wzrost niepożądanych zachowań alkoholowych.

- W związku z różnorodnością działań ryzykownych podejmowanych przez młodzież, a także szeroką skalą innych zagrożeń wskazane jest tworzenie oddziaływań edukacyjnych i prewencyjnych dotyczących różnych środków odurzających (alkohol, tytoń, narkotyki).

- Wzrost dostępności programów edukacyjnych dla osób dorosłych dotyczących problemów uzależnień m.in. poprzez preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz młodzieży, także rodziców (np."Przyjaciele Zippiego", „Cukierki", „Program Domowych Detektywów" czy też „Fantastyczne Możliwości").

- Wspieranie działalności świetlic wiejskich i świetlicy realizującej program socjoterapeutyczny w celu objęcia działaniami jak największej liczby dzieci z grupy ryzyka (rodziny dysfunkcyjne, w tym z problemem alkoholowym).

- Konieczne jest tworzenie zintegrowanego systemu profilaktyki gminnej angażującego wiele grup społeczności lokalnej (oprócz młodzieży i rodziców także wychowawców, sprzedawców napojów alkoholowych, przedstawicieli samorządu itp.)

- Promowanie zdrowego stylu życia; zachęcanie i włączanie młodzieży do udziału w konkursach o charakterze edukacyjno-profilaktycznym, do organizacji imprez, spotkań i itp.

- Wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków.

- Wprowadzenie do programów szkolnych stałych elementów edukacyjnych w zakresie zapobiegania zachowaniom ryzykownym. Zakup materiałów edukacyjno szkoleniowych.

- Współdziałanie oraz pomoc w szkoleniu grup zawodowych i osób związanych bezpośrednio lub pośrednio z realizacją gminnego programu przeciwdziałania narkomanii i gminnego programu rozwiązywania problemów alkoholowych (pracownicy lecznictwa, policja, pomoc społeczna, pedagodzy, kuratorzy sądowi, członkowie komisji rozwiązywania problemów alkoholowych i. in.).

I.2. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Przeciwdziałanie zjawisku narkomanii oraz problemom jej towarzyszącym na terenie Miasta i Gminy Orneta.

I. 2. CELE STRATEGICZNE

1. **Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;**

2. **Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;**

3. **Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów uzależnień; w tym narkomani.**

4. **Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień; w tym narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, systemowe wdrażanie programów profilaktycznych obejmujących różne grupy wiekowe**

I. 3. CELE SZCZEGÓŁÓWE

1. **Zwiększenie dostępności pomocy osobom uzależnionym i osobom zagrożonym uzależnieniem, udzielanie rodzinom, w których występują problemy, pomocy psychologicznej oraz prowadzenie działalności informacyjnej.**

Zadania:

1.1. Kontynuowanie pełnienia dyżuru przez psychologa terapeutę ds. uzależnień dla młodzieży eksperymentującej ze środkami psychoaktywnymi, dzieci z problemami natury wychowawczej – konsultacje indywidualne dla dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli.

1.2. Udzielanie informacji, konsultacji indywidualnych i wsparcia rodzinom, w których występują problemy przemocy domowej, uzależnień; w tym narkomanii, w istniejącym Punkcie Konsultacyjno- Informacyjnym dla Osób Doświadczających Przemocy Domowej:
- pełnienie dyżuru informacyjnego,
- udzielanie porad przez prawnika,
- udzielanie konsultacji i wsparcia przez psychologa.

Wskaźniki:
- liczba udzielonych konsultacji przez terapeutę,
- liczba osób skierowanych na leczenie,
- liczba uczniów i rodziców zgłaszających się do specjalisty.
- liczba udzielonych porad i konsultacji przez prawnika i psychologa,
- liczba osób zgłaszających się po pomoc.

2. **Wprowadzanie atrakcyjnych form zagospodarowania czasu wolnego dla społeczności lokalnej; ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, propagowanie zdrowego stylu życia w ramach realizacji celu strategicznego Nr 3.**

Zadania:

2.1. Zorganizowanie obozu wypoczynkowego z elementami socjoterapii dla dzieci i młodzieży.
2.2. Zorganizowanie zajęć dla dzieci i młodzieży w ramach zagospodarowania czasu wolnego.

Wskaźniki:

- liczba uczestników letniego wypoczynku,
- liczba świetlic aktywnie działających oraz liczba dzieci i młodzieży, uczestników zajęć,
- ilość pozaszkolnych zajęć, liczba dzieci i młodzieży,
- liczba zorganizowanych imprez, spotkań, konkursów i zabaw promujących zdrowy styl życia, liczba uczestników.

3. **Prowadzenie działalności edukacyjnej dla mieszkańców gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w tym narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.**

Zadania:

3.1. Kontynuacja realizacji programów profilaktycznych dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych na terenie miasta i gminy, w tym również realizacja programów profilaktycznych przez nauczycieli, którzy ukończyli specjalistyczne szkolenia.
3.2. Prowadzenie warsztatów edukacyjnych w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.
3.3. Organizowanie w szkołach spotkań i prelekcji ze specjalistami (min. funkcjonariusz policji, psycholog, prokurator, pedagog,).
3.4. Wspieranie edukacji osób pracujących zawodowo w systemie rozwiązywania problemów uzależnień.
3.5. Prenumerata czasopism i publikacji do biblioteczki specjalistycznej z przeznaczeniem do korzystania przez społeczność lokalną, prenumerata publikacji, zakup pomocy naukowych, dydaktycznych dla szkół.

Wskaźniki:

- liczba programów profilaktycznych,
- liczba szkół oraz uczniów biorących udział w programach,
- wyniki ewaluacji programów profilaktycznych,
- liczba organizowanych spotkań i prelekcji,
- liczba uczestników,
- ilość periodyków, liczba szkół korzystających z materiałów, liczba osób wypożyczających specjalistyczne publikacje.

4. **Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku.**

Zadania:

4.1. Opracowywanie oraz upowszechnianie materiałów informacyjno- edukacyjnych z dziedziny profilaktyki uzależnień oraz promocji zdrowia.
4.2. Upowszechnianie wiedzy na temat leczenia, rehabilitacji i ograniczania szkód zdrowotnych przez propagowanie materiałów informacyjno- edukacyjnych.
4.3. Włączanie się w realizację ogólnopolskich kampanii i akcji promujących życie bez narkotyków.
4.4. Prowadzenie stałego systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie miasta gminy w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień.

Wskaźniki:

- liczba działań informacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia,
- uczestnictwo w kampaniach i akcjach ogólnopolskich oraz liczba zaangażowanych instytucji i osób.

5. **Współtworzenie zintegrowanego gminnego systemu informacji o narkotykach i narkomanii oraz ocena zjawiska narkomanii.**

Zadania:

5.1. Stworzenie sieci wymiany informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w działania ukierunkowanie na rozwiązywanie problemów narkomanii na poziomie gminy Orneta i powiatu lidzbarskiego.

5.2. Zbieranie danych statystycznych na poziomie gminy.

Wskaźniki:

- liczba instytucji uczestniczących w sieci wymiany informacji,
- sformalizowana sieć wymiany informacji między instytucjami,
- zebrane dane statystyczne z poszczególnych instytucji.

Rozdział II

ZASADY FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII ORAZ SPOSÓB REALIZACJI ZADAŃ

Rada Miejska w Ornecie uchwala stosowną uchwałą sposób i realizację programu oraz zleca realizację programu Burmistrzowi Ornety. Burmistrz jest wykonawcą uchwalonego programu.

1. **Finansowanie**

Źródłem finansowania działań podejmowanych w związku z realizacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2015 są dochody własne gminy, uzyskane z wpływów z tytułu wydanych zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.
Określa je preliminarz wydatków opracowany na dany rok, zgodny z budżetem gminy, w dziale 851 – Ochrona zdrowia, rozdział 85153 – Przeciwdziałanie narkomanii.

2. **Harmonogram**

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2015 ma charakter ramowy i może ulec modyfikacji w trakcie jego realizacji w przypadku nowelizacji zapisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.
Realizacja programu wymaga corocznie szczegółowego określenia zadań w harmonogramie wraz z preliminarzem, które jako część integralna programu zostaną przyjęte uchwałą Rady Miejskiej.

3. **Sposoby realizacji zadań:**

Burmistrz Ornety realizuje program za pośrednictwem powołanego Pełnomocnika ds. koordynacji profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych koordynującego realizację programu poprzez:

- zlecenia zewnętrzne, zakupy w oparciu o zamówienia publiczne zgodnie z Zarządzeniem Burmistrza Ornety Nr 67/2014 z dnia 22.05.2014r. w sprawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30.000 euro obowiązujący w Urzędzie Miejskim w Ornecie;
- zlecenia zadań organizacjom pozarządowym i podmiotom zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. (t.j. Dz.U. z 2014r. poz. 1118 ze zm.) o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w drodze ogłoszenia konkursu otwartego.

4. **Monitorowanie**

Monitoring poszczególnych zadań wynikających z realizacji programu będzie przeprowadzany na podstawie sprawozdań od instytucji, organizacji, osób odpowiedzialnych za ich realizację. Na podstawie analizy realizowanego programu i sprawozdań, Pełnomocnik ds. koordynacji profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych koordynujący program, sporządzi zbiorcze sprawozdanie. Zostanie ono przedłożone Radzie Miejskiej w Ornecie do dnia 31 marca 2015r.